

je, da se gnojenje ob močnem deževji izvrši. Ako je tak tekoč gnoj uže razkrojen, povret, silno hitro se spozná njegova korist, v malo tednih skoro opešana drevesa na novo krepke mladike poženó. Če je še tako drobno sadje in da dobí drevó takega zdelanega gnoja, v 3 tednih se neverjetno odebelí. Vsi skušeni vrtnarji priznavajo, da s takim tekočim gnojenjem, izvršenim meseca avgusta, se obilno pripomore k debeljenji sadja, katero tudi ne odpada, ker drevo pridobí večo moč. Prav posebno pa koristi v tem, da drevo oživljeno po takem gnoji izdelava močne cvetne popke, kar se v tej dobi vrši. Onim sadjerejcem, ki imajo stare opešane sadne vrte, kakoršni se nahajajo le prepogostoma, prav toplo svetujemo, da privoščijo svojim drevesom, da jih pred zimo okopljejo, namreč, da prekopljejo vso trato, ali saj krog vsakega debela zemljo za 1 meter na široko. Pogostoma je prav to, da je trata v sadnem vrtu stara, vsa posuta in trda postala, vzrok pešanji drevja in ni je boljše pomoči v takem slučaju od tega, da se taka stara trata prekoplje pred zimo in pognoji. Tako prekopavanje zemlje pospešuje, da prihaja v zemljo zrak s svojim kislecem, prepotrebnim za razkrojevanje še nerazkrojenih rudninskih tvarin. Paziti pa je treba pri prekopavanji, da se korenine drevja ne ranijo.

Da okopana drevesa bogato rodé, spričuje nam skušnja, da v opreseninskih vrtilih, po katerih so sadna drevesa zasajena, in kateri se zaradi vrtninskih rastlin obilno gnojé in prekopavajo, tudi sadna drevesa navadno obilno in redno leto za letom rodé.

Umni sadjerejci poskušali so tudi razne rudninske gnojilne tvarine, na pr. pepel, zmlete kosti, žveplenokisli kali itd. Poskušnje so dokazale, da je gnoj, sestavljen iz pepela in zmletih kostí, jako pospešujoč razvitek cvetja. S tako pomešanico pognojeno majhno, komaj 3½ metre visoko drevo je imelo nad 1800 cvetnih popkov. Prav obilni sad imelo je drevje, kateremu se je pognojilo z mešanico zmletih (razkrojenih) kostí in žveplenokislega kalija vsakega po 2 kilograma. (Zmes 2 kilogr. zmletih kostí in 2 kilogr. žveplenokislega kalija zadostuje za 12 dreves.)

Gnojnica in pepel, in sicer na 10 kilo gnojnice 1 kilo bukovega pepela, naj bode tedaj jako toplo priporočena gnojilna tvarina za sadno drevje.

Dandanes mora poljedelec prav v umni gnojitvi iskati si pripomoči, da ž njo prisili pešajočo zemljo do le sploh mogoče rodovitnosti. Prav tako naj tudi sadjerejci skušajo iz sadnih vrtov dobivati najobilniših dohodkov, kar bodo gotovo dosegli, če si bodo pomagali z umnim gnojenjem sadnih vrtov in dreves.

Pet pglavitnih potreb novega vrta.

Vodilo za napravo šolskih pa tudi družih vrtov.

Vrte si napravljajo dandanes ljudske šole posebno zato, da se šolska mladina v njenih drevesnicah sadje-reje uči; vrte pa imajo ljudje sploh prav radi; to se vidi v tem, da marsikdo peščico svoje zemlje za to obrne, da si napravi vrtec. Al vsakdo ne gleda na to: ali je tudi kraj, kjer ga naredí, vrtnarstvu ugoden.

Pet pglavitnih reči je, ki so neobhodno potrebne, ako hočeš, da se ti dobro sponaša vrtec; te so: zrak, svetloba, toplota, voda in varnost.

Dajmo o vsaki besedico spregovoriti.

Zrak, to je, dober zrak je prvi pogoj rastlinskemu življenju. Kakor človek brez dobrega (čistega) zraka in brez tega, da se stanovanjšča njegova vsaki dan prezračijo, hirati in bolehati začne, taka se godí tudi vrtnim rastlinam, ako se v slabem ali pa v zaprtem (zaduhlem) zraku. Blizo gnojišč, med hleve, za

visoke zidove ne naredi vrta. Ako ima vrt tvoj tako lego, pa ti drevesa in druga zelišča ne rastejo veselo, iskal bodeš drugih vzrokov, ki so jim škodljivi, a tega ne veš, da pomanjkanje čistega zraka je prva ovira vsele in zdrave rasti.

Svetloba pa je tudi potrebna, pa ne samo cveticam, temuč tudi drevju. Al tū ne mislimo popolne temnote, ampak tiste zapreke, ki delajo, da je vrt tvoj v senci. Senca je sicer povsod, tiste sence pa, ki se spreminja po dnevu, ne mislimo tukaj, ampak tiste sence se bojimo, katera je skor celi dan na našem vrtu. Navaden pregovor je: „senca morí“, to je, senca zatira in kvari rastlino, ki stojí v senci.

Da vrt potrebuje dosti in pripravne vode, tega menda ni treba še le dokazovati, brez vlage trpijo rastline žejo; njih žeja je suša, suša pa tudi kakor senca morí rast. So letine, v katerih ni treba veliko priliti; so pa tudi take, da nebó ne priliva, kolikor je treba, — da tedaj človek mora pomagati. Treba tedaj, da je na vrtu vodnjak (štirna), kapnik (cisterna), ali da kak potok ni daleč od vrta. Čas je kapital za vsacega človeka; kjer ni vode blizo, rado se zanemarja prilitanje.

Brez toplote ni življenja v rastlini; brez toplote vse otrpne. Najbolj naravno in najcenejšo toploto daje nam solnce. Solnce ima s svetlobo in toploto toliko moč do rastlinstva in živalstva, da je vse mrtvo ondi, kjer solnca ni. Ako imaš cvetlice v loncih, lahko jih prenašaš sèm ter tjà, da jim privoščiš svetlobe in toplote; a druga je z vrtom, njega ne moreš predstavljati, tedaj glej, kedar nov vrt napravljaš, da ga narediš na osolnčje.

Konečno še priporočamo varnost. Ako je vrt blizo hiše, dobro! Sicer je pa ograja potrebna, pa tudi še varha potrebuje vrt, kadar so pridelki v nevarnosti, da jih okrade tat; pa tudi zavoljo živine je treba vrtu meje.

Gospodarske novice.

* Za pleme državnih žebcev v deželah našega cesarstva v 471 štacijah do konca maja razpostavljenih bilo je 1573, po katerih je bilo 70.304 kobil obrejenih; dohodkov je ces. blagajnici do onega časa došlo 134.818 gold. S tem pa ni še konec računa, kajti plemenski žebci so bili še meseca junija na svojih štacijah. — Lansko leto je število vbrejenih kobil znašalo le 65.045 in od tega je dohodka bilo 128.805 gold.

Ozir po Svetu.

Popotovanje po Bosni.

Iz Zagreba v Sarajevo.

(Dalje.)

Ko sem si ogledal okolico, podam se zvečer zopet na pošto, da bi odšel drugi dan v Sarajevo. Al, kako sem se začudil, ko mi poštni uradnik pové, da je iz Broda uže telegrafično toliko častnikov prijavljenih, da bodo še od tistih nekateri morali ostati v Zenici. Meni ni ostalo drugo, kakor iskati si kakega žida, da se ž njim pogodim, da me drugo jutro rano odpelje v Sarajevo. Našel sem hitro žida iz Pečuha, s katerim sem se pogodil za 30 gold., da me pelje drugi dan do Sarajeva. Na to pa grem zopet v brijašnico v družino mohamedancev, v kateri sem bil prejšnji večer. Kaj vljudo so me sprejeli; vsak mi je ponujal smodko ali pa črno kavo, in čudil sem se, kako da so Zeničani še dandanes v Bosni zaradi gostoljubnosti na tako slabem glasu. Pripoveduje se namreč, da Zeničani še v prejš-